

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Tomáše Foltase a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci žalobce: **S METAL, s. r. o.**, se sídlem Staňkova 103/18, Brno, zastoupený Mgr. Jaroslavem Marténkem, advokátem se sídlem Slavičkova 827/1a, Brno, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 12. 2. 2015, č. j. 62 Af 75/2014 – 186,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 12. 2. 2015, č. j. 62 Af 75/2014 – 186, **se zrušuje a věc se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 12. 2. 2015, č. j. 62 Af 75/2014 – 186, zamítl žalobu podanou žalobcem (dále jen „stěžovatel“) proti rozhodnutí Odvolacího finančního ředitelství ze dne 22. 8 2014, č. j. 22424/14/5000-14503-703692, kterým bylo zamítnuto odvolání stěžovatele a potvrzeno rozhodnutí Finančního úřadu pro Jihomoravský kraj, Územní pracoviště Brno III (dále jen „správce daně“) ze dne 21. 7. 2014, č. j. 3106748/14/3003-25201-708785 (dále jen „zajišťovací příkaz“), kterým bylo podle ust. § 167 zákona č. 280/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“), ve spojení s § 103 zákona č. 235/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, stěžovateli uloženo, aby okamžikem vydání zajišťovacího příkazu zajistil úhradu doposud nestanovené daně z přidané hodnoty za zdaňovací období červen 2014, a to složením jistoty ve výši 26.123.995 Kč na depozitní účet správce daně.

Krajský soud v odůvodnění rozsudku uvedl, že rozhodoval bez jednání, jelikož byly splněny podmínky ve smyslu ust. § 51 odst. 1 s. ř. s. Podle názoru krajského soudu napadené rozhodnutí odvolacího finančního ředitelství z hlediska přezkoumatelnosti zcela ob stojí, a proto ho přezkoumal věcně v rozsahu žalobních námitek. Krajský soud v tomto ohledu odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu (rozsudek rozšířeného senátu ze dne 24. 11. 2009, č. j. 9 Afs 13/2008 – 90, rozsudky ze dne 16. 4. 2014, č. j. 1 As 27/2014 -

31, ze dne 22. 8. 2013, č. j. 1 Afs 21/2013 – 66 a ze dne 25. 11. 2011, č. j. 7 As 31/2011 - 101) a Soudního dvora (rozsudky ze dne 6. 6. 2006, spojené věci C-439/04 a C-440/04, *Kittel a Recolta Recycling*, Recueil, s. I-6161, ze dne 21. 1. 2008, C-425/06, *Part Service*, Recueil, s. I-897, a ze dne 17. 7. 1997, C-28/95, *Leur-Bloem*, Recueil, s. I-4161) a dospěl k závěru, že za daných skutkových okolností byly naplněny důvodné obavy ve smyslu ust. § 167 odst. 1 daňového řádu. Proto správce daně zcela oprávněně vydal zajišťovací příkaz. Krajský soud neshledal důvodnou ani námitku stěžovatele, který spatřoval nezákonnost zajišťovacího příkazu v absenci údaje o době, po kterou bude zajištění trvat. Rovněž žalobní námitka týkající se odhadu výše zajištěné daňové povinnosti nebyla shledána důvodnou. Krajský soud zdůraznil, že v této fázi správního řízení, tj. zajištění daně, nemůže být posuzováno, zda správce daně unesl důkazní břemeno o tom, že věděl nebo vědět měl, že se účastní tzv. karuselových podvodů, neboť tato otázka bude řešena až v rozhodnutí správce daně o daňové povinnosti.

Proti rozsudku krajského soudu podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů podle ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. V kasační stížnosti namítal, že krajský soud porušil jeho procesní práva, jelikož rozhodl bez nařízení jednání. Podle stěžovatele nebyly pro takový postup splněny podmínky, protože ho nenavrhoval, a ani mu nebyla doručena výzva k vyjádření jeho nesouhlasu s případným rozhodnutím ve věci bez jednání. I kdyby mu však výzva doručena byla, z dalších stěžovatelových procesních úkonů plyne, že na projednání věci, resp. na nařízení ústního jednání, trval. Z podání ze dne 27. 10. 2014 jednoznačně vyplývá, že se domáhal projednání věci. V dalším podání ze dne 23. 12. 2014 navrhl jako důkaz i svědeckou výpověď, kterou bez nařízení jednání provést nelze. Krajský soud proto rozhodl v rozporu se zájmem a právem stěžovatele věc před soudem projednat, tj. se zájmem využít všechna práva procesní obrany. Stěžovatel svá tvrzení, která chtěl projednat, resp. dokazovat, zaměřil právě na vyvracení stanoviska odvolacího finančního ředitelství, podle kterého existovala důvodná obava, že stěžovatel je součástí řetězce podvodu na dani z přidané hodnoty, přičemž z jeho ekonomických poměrů a fungování lze dovodit, že úhrada jeho daňové povinnosti může být v budoucnu zcela nebo částečně nedobytná. Krajský soud však zřejmě všechny žalobní námitky vyhodnotil jako směřující na subjektivní stránku věci, tj. znalost stěžovatele o jeho účasti na řetězcových obchodech, a proto se těmito námitkami nezabýval a neprovedl navrhané důkazy. Podrobné odůvodnění tohoto postupu však v napadeném rozsudku chybí, stejně jako vymezení nadbytečných důkazních návrhů. Skutková podstata, ze které vycházely správní orgány a krajský soud, neměla podle stěžovatele oporu ve správním spise, jelikož v tzv. jeho vyhledávací části nebyly ani ke dni 26. 1. 2015 žádné důkazní prostředky, které by osvědčovaly tvrzení odvolacího finančního ředitelství o zapojení stěžovatele do řetězcových obchodů. Pokud krajský soud v odůvodnění odkazoval na utajenou část spisu, ze které by měly tyto závěry vyplývat, stěžovatel měl možnost seznámit se s celým spisem, přičemž žádné dokumenty výše uvedené povahy v něm obsaženy nebyly. S ohledem na shora uvedené stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odvolací finanční ředitelství ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedlo, že krajský soud řádně odůvodnil, proč nebylo možno provést navrhané důkazy. Ke stěžovatelově námitce, že správní orgány a krajský soud vycházely ze skutkové podstaty, která neměla oporu ve spise, odvolací finanční ředitelství uvedlo, že správní spis obsahuje tzv.

pokračování

vyhledávací část, do které není stěžovatel oprávněn nahlédnout, což mu ani nebylo umožněno. Podle odvolacího finančního ředitelství byly splněny podmínky pro postup ve smyslu ust. § 51 s. ř. s. Odvolací finanční ředitelství s ohledem na shora uvedené vyslovilo souhlas se závěry krajského soudu a navrhlo, aby kasační stížnost byla jako nedůvodná zamítnuta. Zároveň navrhlo, aby mu v případě úspěchu ve věci byla přiznána náhrada nákladů řízení v paušální částce 300 Kč ve smyslu ust. § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“).

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom neshledal vady uvedené v odst. 4, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Stěžovatel v kasační stížnosti poukazoval na vadu řízení před krajským soudem, kterou spatřoval v tom, že bylo rozhodnuto bez nařízení jednání, ačkoliv pro takový postup nebyly splněny podmínky.

Nejvyšší správní soud se zabýval nejprve tímto stížným důvodem, jelikož by bylo předčasné zabývat se právním posouzením věci samé, pokud by byl napadený rozsudek zatížen vadou řízení s vlivem na zákonnost rozhodnutí o věci samé.

Podle ust. § 51 odst. 1 s. ř. s. soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhli nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen.

Podle ust. § 42 odst. 1 s. ř. s. soud doručuje písemnosti do datové schránky, není-li možné doručit písemnost tímto způsobem, doručuje ji soud soudním doručovatelem, prostřednictvím držitele poštovní licence, popřípadě zvláštní poštovní licence nebo prostřednictvím veřejné datové sítě.

Součástí soudního spisu je výzva krajského soudu ve smyslu ust. § 51 odst. 1 s. ř. s., která byla určena stěžovateli. Podle doručenky krajský soud tuto výzvu doručoval dne 16. 12. 2014 prostřednictvím datové schránky, jejímž držitelem je právnická osoba – Schlesinger a Martének, advokáti, v. o. s. Datová schránka této právnické osoby byla konkretizována identifikačním označením „9a5zf9u“ (dále jen „datová schránka společnosti“). Dne 20. 10. 2014 doručil krajskému soudu zástupce stěžovatele Mgr. Jaroslav Martének podání označené „Doplnění žaloby ve věci a doplnění návrhu na vydání předběžného opatření“, a to prostřednictvím datové schránky, která je konkretizována na doručence identifikačním označením „9yygxc3“ a jeho jménem, tj. Mgr. Jaroslav Martének, advokát, ev. č. 10016 (dále jen „datová schránka zástupce stěžovatele“). Dne 21. 10. 2014 byly tyto listiny doručeny krajskému soudu také osobně. Dále byl krajskému soudu doručen dne 29. 10. 2014 návrh stěžovatele na přednostní vyřízení věci ze dne 27. 10. 2014, rovněž prostřednictvím datové schránky zástupce stěžovatele. Dne 29. 12. 2014 byla krajskému soudu prostřednictvím České pošty, a. s. doručena písemnost stěžovatele, která byla označena jako „II. doplnění žaloby a vyjádření žalobce“ ze dne 23. 12. 2014. Shodným způsobem bylo krajskému soudu doručeno dne 25. 2. 2015 „Oznámení zástupce stěžovatele o změně v právním zastoupení“, ve kterém zástupce stěžovatele krajskému soudu sděluje,

že společnost Schlesinger a Martének, advokáti, v. o. s. vstoupila do likvidace a zastupování převzal Mgr. Jaroslav Martének jako advokát, jednatel společnosti advokátní kancelář Martének, s. r. o. Podle obsahu soudního spisu krajský soud doručoval písemnosti adresované zástupci stěžovatele (výzva k doložení tvrzení ze dne 13. 10. 2014, usnesení ze dne 22. 10. 2014, č. j. 62 Af 75/2014 - 108 a výzva podle § 51 s. ř. s. ze dne 16. 12. 2014) pouze prostřednictvím datové schránky společnosti, nikoliv prostřednictvím datové schránky zástupce stěžovatele. Také napadený rozsudek zaslal krajský soud dne 12. 2. 2015 do datové schránky společnosti a až následně po upozornění ze strany zástupce stěžovatele dne 2. 3. 2015 do jeho datové schránky. Na napadeném rozsudku krajského soudu je vyznačena právní moc ke dni 2. 3. 2015.

Klíčovou otázkou v dané věci je, zda byla výzva ve smyslu ust. § 51 s. ř. s. řádně doručena zástupci stěžovatele, byla-li doručována prostřednictvím datové schránky společnosti a nikoliv datové schránky zástupce stěžovatele, a to s ohledem na stížní námitku, že stěžovateli nebyla tato výzva doručena, z čehož dovozuje, že nebyly splněny podmínky pro rozhodnutí ve věci bez nařízení jednání.

Datové schránky jsou upraveny v zákoně č. 300/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o elektronických úkonech“). Podle důvodové zprávy k tomuto zákonu bylo jeho cílem přiblížení orgánů veřejné moci občanovi prostřednictvím elektronických nástrojů, zefektivnění komunikace mezi občanem a orgánem veřejné moci a komunikace mezi orgány veřejné moci. Citovaný zákon přitom upravuje čtyři druhy datových schránek: datové schránky fyzických osob (§ 3), datové schránky podnikajících fyzických osob (§ 4), datové schránky právnických osob (§ 5) a datové schránky orgánů veřejné moci (§ 6 citovaného zákona). Podle ust. § 4 odst. 3 zákona o elektronických úkonech datovou schránku podnikající fyzické osoby zřídí ministerstvo vnitra bezplatně advokátu, daňovému poradci a insolvenčnímu správci. Datová schránka právnické osoby je upravena v ust. § 5 citovaného zákona.

Z uvedeného je zřejmé, že datová schránka advokáta má povahu datové schránky podnikající fyzické osoby ve smyslu ust. § 4 zákona o elektronických úkonech. Podle Nejvyššího správního soudu bylo přitom úmyslem zákonodárce zříditi datové schránky všem advokátům za účelem zefektivnění komunikace v rámci jejich činnosti, a to bez ohledu na způsob výkonu advokacie, tj. zda vykonávají advokacii samostatně, jako společníci společnosti, členové sdružení nebo i jako zaměstnanci (§ 11 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o advokacii“).

Z plné moci ze dne 15. 9. 2014 založené v soudním spise krajského soudu vyplývá, že stěžovatel zplnomocnil k zastupování advokáta Mgr. Jaroslava Marténka, jenž je v plné moci konkretizován číslem, pod kterým je veden v evidenci České advokátní komory, a také tím, že se jedná o společníka společnosti Schlesinger a Martének, advokáti, v. o. s. Plnou moc přijal Mgr. Jaroslav Martének, který tuto skutečnost potvrdil svým podpisem.

Podle ust. § 35 odst. 2 s. ř. s., nestanoví-li tento zákon jinak, může být účastník zastoupen advokátem, popřípadě jinou osobou, která vykonává specializované právní poradenství podle zvláštních zákonů, týká-li se návrh oboru činnosti v nich uvedených.

pokračování

Podle § 64 s. ř. s. nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro řízení ve správním soudnictví přiměřeně ustanovení první a třetí části občanského soudního řádu.

Podle ust. § 25 o. s. ř. si účastník může zástupcem vždy zvolit advokáta. Advokátu lze udělit pouze plnou moc pro celé řízení. Advokát je oprávněn dát se zastupovat jiným advokátem nebo, s výjimkou případů, v nichž je zastoupení advokátem podle tohoto zákona povinné, advokátním koncipientem nebo svým zaměstnancem jako dalším zástupcem.

Ze zákona o advokacii vyplývá, že advokátem je pouze fyzická osoba (§ 5 odst. 1), která splňuje předpoklady pro výkon advokacie stanovené v ust. § 4 až § 10 zákona o advokacii.

Na základě citovaných ustanovení Nejvyšší správní soud dovozuje, že zvoleným zástupcem stěžovatele byl advokát Mgr. Jaroslav Martének, který měl na základě zákona o elektronických úkonech zřízení datovou schránku podnikající fyzické osoby. Podle obsahu soudního spisu je zřejmé, že zástupce stěžovatele komunikoval s krajským soudem prostřednictvím své datové schránky, tj. datové schránky podnikající fyzické osoby, prostřednictvím České pošty, a. s. a rovněž osobně. Ke komunikaci s krajským soudem nevyužíval datovou schránku společnosti, ačkoliv do této datové schránky mu po celou dobu řízení o žalobě krajský soud doručoval. Nejvyšší správní soud se proto zabýval otázkou, zda krajský soud postupoval v souladu se zákonem.

Podle Nejvyššího správního soudu z ust. § 42 s. ř. s. vyplývá, že soud je povinen doručovat písemnosti primárně do datové schránky, a pokud to není možné, může použít i jiné způsoby doručování. Citované ustanovení obsahuje odkaz na zákon o elektronických úkonech, který v ust. § 17 odst. 1 stanoví, že má-li fyzická osoba, podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba zpřístupněnu svou datovou schránku, orgán veřejné moci doručuje dokument této osobě prostřednictvím datové schránky, pokud se nedoručuje veřejnou vyhláškou nebo na místě. V daném případě měl zástupce stěžovatele - advokát zřízenou datovou schránku na své jméno, tj. datovou schránku podnikající fyzické osoby, přičemž tato skutečnost musela být krajskému soudu zřejmá z jeho podání, která mu zasílal právě prostřednictvím této datové schránky. Krajský soud jako orgán veřejné moci byl za takových okolností povinen postupovat podle ust. § 17 odst. 1 zákona o elektronických úkonech a doručovat písemnosti, včetně výzvy podle ust. § 51 s. ř. s., do datové schránky zástupce stěžovatele, nikoliv do datové schránky společnosti.

Pro podporu výše uvedených závěrů odkazuje Nejvyšší správní soud také na stanovisko ministerstva vnitra nazvané „Datové schránky a činnost správních orgánů“, ze dne 28. 6. 2010 (aktualizováno ke dni 31. 10. 2012 a dostupné online z www.mvcr.cz/soubor/datove-schranky-a-cinnost-spravnich-organu-pdf-68503.aspx).

V tomto stanovisku se uvádí, že „[d]oručuje-li se do datové schránky právnické osoby nebo do datové schránky orgánu veřejné moci, lze takto doručit pouze právnické osobě (případně orgánu veřejné moci) jako takové, nikoliv jednotlivému zaměstnanci či konkrétnímu členu statutárního orgánu apod. Právnická osoba a fyzická osoba jsou odlišné subjekty a nic na tom nemění ani to, je-li fyzická osoba jediným společníkem, statutárním orgánem apod. [...] Přestože advokacie může být vykonávána několika různými způsoby, zřizuje se každému advokátovi datová

schránka podnikající fyzické osoby bez ohledu na to, zda se ve skutečnosti jedná o podnikající fyzickou osobu či nikoliv. Dokumenty adresované advokátu je nutno doručovat výhradně do datové schránky podnikající fyzické osoby – advokáta, nikoliv do datové schránky právnické osoby, v níž vykonává advokacii (jako společník nebo zaměstnanec), či jiné datové schránky, která mu byla zřízena (např. datové schránky podnikající fyzické osoby – insolvenčního správce, datové schránky fyzické osoby). Opačný závěr by jednak vedl k faktické eliminaci přechodného ustanovení formulovaného v § 31 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb., jednak by popíral konstrukci více druhů datových schránek, jejímž smyslem je důsledné rozlišování statusu adresáta. Má-li být každému advokátovi zřízena datová schránka podnikající fyzické osoby, má mu být doručováno do této datové schránky a nikoli do datové schránky právnické osoby (tam se bude doručovat pouze v případě, že adresátem bude samotná právnická osoba, např. v rámci daňového řízení). V případě doručení do datové schránky právnické osoby, které je advokát společníkem nebo zaměstnancem, není písemnost řádně doručena (i když se advokát měl následně možnost s obsahem písemnosti seznámit), neboť právnická osoba a advokát jsou odlišné právní subjekty [...].“

S uvedenými závěry se ostatně ztotožňuje i legislativní odbor České advokátní komory, který ve stanovisku (dostupné online z www.cak.cz/scripts/detail.php?id=2887) uvádí, že „*úmyslem zákonodárce tedy bylo obdařit veškeré advokáty možností (resp. povinností) doručovat jim prostřednictvím datových schránek, a to bez ohledu na způsob výkonu advokacie. Z toho plyne, že má-li každý advokát zřízenou datovou schránku, doručuje se mu do této datové schránky, a nikoli do datové schránky právnické osoby – tam se bude doručovat pouze v případě, že adresátem bude samotná právnická osoba, např. v rámci daňového řízení atp., ovšem nikoli v případě, že adresátem je advokát, vykonávající advokacii jako společník této společnosti nebo její zaměstnanec.*“

S výše uvedenými stanovisky koresponduje i názor vyslovený v usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. 15 Co 41/2011, že „*[s]oud doručuje písemnosti advokátu účastníka řízení prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky (§ 45 odst. 2 věty první o. s. ř.) výlučně postupem dle zákona č. 300/2008 Sb., tj. pouze tehdy, má-li advokát datovou schránku zřízenou. Datovou schránkou advokáta není datová schránka právnické osoby, v níž advokát vykonává advokacii, byť sídlo advokáta je vždy totožné se sídlem této právnické osoby. Doručením písemnosti soudu do datové schránky právnické osoby, v níž advokát vykonává advokacii, nenastávají účinky doručení advokátu dle ust. § 17 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb.*“

Pro úplnost je třeba zmínit také usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2014, sp. zn. 33 Cdo 2743/2013, ve kterém byla řešena otázka zasílání podání účastníkem řízení soudu. V daném případě byla do datové schránky Okresního soudu v Bruntále dodána datová zpráva s přílohami (plná moc udělená advokátovi a odpor proti platebnímu rozkazu), a to prostřednictvím datové schránky advokátní kanceláře. Okresní soud odmítl odpor proti platebnímu rozkazu s tím, že byl podán neoprávněnou osobou. Nejvyšší soud k této problematice odkázal na citované stanovisko ministerstva vnitra a uvedl, že „*[i]nformační systém datových schránek neumožňuje soudu jako adresátovi datové zprávy identifikovat prostřednictvím identifikátoru elektronického podání osobu, která datovou zprávu vytvořila a která dokument nebo úkon provedla (§ 14 odst. 3 cit. zákona), nýbrž jen držitele datové schránky; údaj o tom, která osoba a v jakém postavení datovou zprávu*

pokračování

vyhotovila a odeslala, je adresátu nepřístupný. Je-li jediným ‚viditelným‘ údajem o identitě odesílatele datové zprávy identifikace jeho datové schránky, nelze než závěr o fikci podpisu datové zprávy vztáhnout k osobě jejího držitele. Použil-li advokát datovou schránku právnické osoby – advokátní kanceláře, ve které vykonává jako společník advokacii, k odeslání datové zprávy ve věci svého klienta (účastníka občanského soudního řízení), nemůže se prosadit názor, že platí fikce podpisu toho, kdo datovou zprávu fakticky vytvořil a odeslal a nikoli držitele datové schránky. Podepsal-li by advokát žalované přílohy datové zprávy svým zaručeným elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu vydaným akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb, bylo by vyloučeno, aby nastala fikce podpisu držitele datové schránky – právnické osoby podle § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb.“ Podle Nejvyššího soudu je tedy nutno podání, které bylo odesláno prostřednictvím datové schránky advokátní kanceláře, považovat za podání této právnické osoby, nikoliv za podání advokáta. Pokud tedy advokát učiní podání prostřednictvím datové schránky advokátní kanceláře, je povinen k němu připojit svůj zaručený elektronický podpis, jinak bude na podání nahlíženo jako na podání právnické osoby.

Rovněž z ust. § 19 zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), vyplývá priorita doručování písemností do datové schránky (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 4. 2015, č. j. 7 As 255/2014 - 34). Proto v řízení před správními orgány je nutno aplikovat zákon o elektronických úkonech, který v ust. § 17 odst. 1 poslední věta stanoví, že doručuje-li se způsobem podle tohoto zákona, ustanovení jiných právních předpisů upravující způsob doručení se nepoužijí. S ohledem na toto ustanovení se proto ve správním řízení při doručování prostřednictvím datové schránky nepostupuje podle ust. § 20 odst. 6 správního řádu, které stanoví, že jestliže advokát vykonává advokacii jako společník veřejné obchodní společnosti, mohou písemnost určenou advokátu, včetně písemnosti doručované do vlastních rukou, přijmout rovněž ostatní společníci této společnosti, advokátní koncipienti nebo jiní její zaměstnanci.

Podle konstantní judikatury nedodržení formy doručení samo o sobě neznamená, že se doručení musí zopakovat. Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 6. 3. 2009, č. j. 1 Afs 148/2008 - 73, uvedl, že „*řádné doručení písemností v praxi znamená, že se písemnost zašle nebo odevzdá tomu, komu je určena, a že existuje důkaz o tom, že daná osoba písemnost převzala. Důvodem existence právní úpravy doručení je jistě mimo jiné i potřeba zabezpečit, aby si doručující správní orgány či soudy mohly být jisty, že se písemnost dostala do rukou adresáta. Je-li totiž adresát s obsahem písemnosti obeznámen, potom otázka, zda bylo doručení vykonáno předepsaným způsobem, nemá význam. Nedodržení formy tedy samo o sobě neznamená, že se doručení musí zopakovat, rozhodující je, zda se daná písemnost dostala do rukou adresáta*“. Ústavnost takového závěru nezpochybnil ani Ústavní soud, který v usnesení ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. IV. ÚS 3807/11, označil za podstatné, zda se i přes formálně nesprávný postup písemnost dostane do rukou adresáta, který se s ní mohl seznámit a zvolit další procesní postup. V dané věci však není zřejmé, že by se stěžovateli dostala do dispozice výzva krajského soudu. Odhlédnout nelze ani od toho, že zástupce stěžovatele komunikoval s krajským soudem prostřednictvím své datové schránky (včetně zaslání návrhu na dokazování). Ostatně krajský soud poté, co zjistil, že společnost Schlesinger a Martének, advokáti, v. o. s. vstoupila do likvidace, doručoval rozsudek do datové schránky zástupce stěžovatele. V souvislosti s nesprávným zasíláním výzvy ve smyslu ust. § 51 s. ř. s. účastníku řízení je třeba poukázat i na čl. 38 odst. 2 Listiny

základních práv a svobod, podle něhož má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Ust. § 51 s. ř. s. je výjimkou z tohoto obecného pravidla, přičemž jako ke každé jiné výjimce k ní musí být přistupováno restriktivně. Jen pokud jsou bezezbytku splněny všechny zákonné podmínky, je možno rozhodnout věc bez nařízení jednání. V opačném případě nelze účastníkovi řízení upřít právo na veřejné projednání jeho věci v jeho přítomnosti včetně možnosti vyjádřit se k věci, jak je mu garantováno v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2013, Pl. ÚS 31/10, ze dne 2. 2. 1995, sp. zn. I. ÚS 57/94, ze dne 20. 2. 1995, sp. zn. IV. ÚS 97/94, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 3. 2006, č. j. 2 Azs 190/2005 - 42).

Na základě všech výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že v daném případě nebyla výzva ve smyslu ust. § 51 s. ř. s. zástupci stěžovatele řádně doručena, což má za následek, že ve věci bylo rozhodnuto bez nařízení jednání, ačkoliv pro tento postup nebyly splněny zákonné podmínky (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2009, č. j. 8 As 49/2008 - 62, a ze dne 29. 11. 2005, č. j. 4 As 46/2004 - 58, a ze dne 11. 11. 2004, č. j. 6 Azs 28/2003 - 59, publ. pod č. 482/2005 Sb. NSS.). Z citované judikatury přitom vyplývá také to, že pokud soud rozhodl bez nařízení jednání, aniž účastníkovi řízení řádně doručil výzvu k vyslovení souhlasu s takovým postupem, jedná se o vadu řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že řízení před krajským soudem bylo zatíženo vadou, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Z tohoto důvodu se proto nemohl zabývat dalšími stížními námitkami. Nejvyšší správní soud uvádí, že stěžovatel v kasační stížnosti poukázal i na to, že z jeho procesních úkonů plynulo, že na nařízení ústního jednání trval (např. dne 29. 12. 2014 navrhl i provedení svědecké výpovědi). Tato problematika a otázky s ní spojené byly v judikatuře Nejvyššího správního soudu posuzovány odlišně, a proto byla rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu usnesením ze dne 2. 4. 2015, č. j. 7 As 93/2014 - 29, předložena tato otázka: *„Je nutno návrh na dokazování v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu považovat za projev nesouhlasu s tím, aby ve věci bylo rozhodnuto bez nařízení jednání, a tedy za negaci předchozího souhlasu, ať už uděleného výslovně nebo konkludentně, aby ve věci bylo rozhodnuto bez nařízení jednání, a soud je tak povinen jednání nařídit?“* Aby však mohl být dovozován konkludentní nesouhlas účastníka řízení s projednáním věci bez nařízeného jednání (což samo o sobě ještě nemusí vést ke splnění všech podmínek pro projednání věci bez nařízení jednání, srv. např. § 52, § 77 s. ř. s. a navazující judikaturu, např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2005, č. j. 3 Azs 103/2005 - 76), musí mu být výzva řádně doručena, k čemuž v daném případě nedošlo. Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud neshledal důvod k přerušení řízení do doby rozhodnutí rozšířeného senátu.

Z výše uvedených důvodů je kasační stížnost důvodná, a proto Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu podle ust. § 110 odst. 1 věta první s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje o kasační stížnosti zpravidla bez jednání.

pokračování

V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem, který je vysloven v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 7. května 2015

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu